

καὶ ἡ ὑπὸ Σκιαῖ (Ἐφημ. Ἀρχ. 1894, σ. 165, ὑπ' ἀριθ. 5) δημοσιευθεῖσα, ἐν ἣ ὁ μὲν 1^{ος} στίχος μετὰ τῆς ἐλλειπούσης ἀρχῆς τοῦ δευτέρου ἀναγνωστέος « οἷς Γλαύκων (ἢ Γλαῦκος) . . . ἐγραμμά- τευε », ὁ δὲ 5^{ος} « . . . νατο ὄς (ἢ ὠς) τοβ . . . » ἀντὶ « να το ὄς το β », ὁ δὲ 8^{ος} ἠθέλομεν εἶπει ν' ἀναγνωσθῆ ὠκοδόμησαν ἢ οἰκοδομήσαν[τα -τας-τες, ἀντὶ μεις ἀν[θεστηριῶν], ὡς αὐτὸς ὁ ἐκδότης ὁμολογεῖ ὅτι τολμηρῶς προτείνει, εἰ μὴ οὗτος ἐβεβαίωσεν ὅτι πρὸ τοῦ ΜΕΣΑΝ ὑπάρχει χῶ-

ρος δύο γραμμάτων ἄγραφος, καὶ τέλος ὁ 12^{ος} ἔχει μᾶλλον θ]υρῶ[ν ἢ ἀργ]ύρο.

Ἰσπερόγραφον. Ἐν τῷ πίνακι τῆς πλευρᾶς Α' (β' 61) ἐκ παραδρομῆς ἐτυπώθη ΕΦΕΤΗΡΙΑΙ ἀντὶ ΕΦΕΤΕΡΙΑΙ. Αὐτόθι (60) γρ ; [ἀσκάντε] ἀντὶ [ἔχοντε]. Αὐτόθι δ' ἐν στίχῳ 25 προτείνομεν ν' ἀναγνωσθῆ τε[λεσταῖς ἐλ]θοῦσιν ἐκ Κύθου.

Σ. Ν. Δ.

ΚΟΥΡΟΣ ΕΞ ΑΤΤΙΚΗΣ

(Πίναξ 6)

Ἐν πίνακι 6 εἰκονίζεται ἀρχαῖκόν ἄγαλμα γυμνοῦ ἀγενείου τῶν γνωστῶν, οἷς κοινῶς δίδοται τὸ ὄνομα Ἀπόλλων ἀρχαῖκός¹. Εὐρέθη τῷ 1893 ἐν Κερατέᾳ τῆς Ἀττικῆς (τοῦ ἀρχαίου δήμου Κεφαλῆς) ἐν θέσει « Πηγὰδι Ντάρδιζα » ἐν ἀμπελοφύτῳ κτήματι τοῦ Σιδέρη Ἰω. Μιχάλη². Εἶχεν, ὡς συνήθως, τὰς χεῖρας καθειμένας καὶ τοῖς μηροῖς προσπεφυκυίας, προέχον δὲ τὸ ἀριστερόν σκέλος. Εἶνε δὲ πρώτου ἀνδρικοῦ ἀναστήματος³ μετὰ διαφορῶν τινῶν, ὡς ἐκ τῶν ἐξῆς μέτρων ἐξάγεται.

1,43 ὕψος	σφζόμενον (μέχρι τῆς ἀρχῆς τῶν κνημῶν).
0,72 »	ἀπὸ κορυφῆς ἕως ὀμφαλοῦ.
0,175 »	ἀπὸ ὀμφαλοῦ ἕως ρίζης τοῦ πέους.
0,61 »	ἀπὸ ὀμφαλοῦ μέχρι γόνατος.
0,247 »	κεφαλῆς (μέχρι πώγωνος).
0,05 »	ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ἀρχῆς μετώπου.
0,055 »	μετώπου μέχρι ὀφρύων.
0,062 »	ἀπὸ ὀφρύων ἕως ἄκρου ῥινός.
0,04 »	ἀπὸ ὀφρύος ἕως κάτω βλεφάρου.
0,033 »	ἀπὸ ἐσωτερικοῦ κανθοῦ ἕως ἄκρου ῥινός.
0,08 »	ἀπὸ ἄκρου ῥινός ἕως πώγωνος.
0,028 »	ἀπὸ ἄκρου ῥινός ἕως μέσου στόματος.
0,06 »	λαιμοῦ.
0,155 πλάτ.	προσώπου (εὐθὺ) ἀπὸ ὠτός εἰς οὖς.
0,024 »	ῥινός ἦτοι διάστημα μεταξὺ ἐσωτερικῶν κανθῶν.

¹ Ἐπιτραπήτω μέχρι τῆς ὀριστικῆς διακρίσεως καὶ ὀνομασίας τῶν ἐν λόγῳ ἀγαλμάτων νὰ καλῶμεν αὐτὰ συντομίας χάριν κούρους.

² Περὶ τοῦ τῆς εὐρέσεως τύπου πρβ. ἐν τέλει τοῦ παρόντος ἄρθρου.

³ Ὡς πρὸς τὴν κεφαλὴν τὸ ἀνάστημα εἶνε μέτριον, περιέχον ὕψος ὡς $7\frac{1}{2}$ κεφαλῶν.

0,048 πλάτ.	βολβοῦ τοῦ ὀφθαλμοῦ.
0,018 ὕψος	» » »
0,055 πλάτ.	ἀπὸ ἐξωτερικοῦ κανθοῦ ἕως προσθίου ἄκρου (τράγου) τοῦ ὠτός.
0,055 »	στόματος.
0,065 ὕψος	ὠτων.
0,15 πλάτ.	λαιμοῦ ἄνω.
0,16-0,17 πλάτ.	» κάτω.
0,61 πλάτ.	ἀπὸ ὠμου εἰς ὠμον (μέγιστον).
0,43 »	θώρακος μεταξὺ μασχαλῶν.
0,29 »	(=διάμετρος ἐκ πλαγίου εἰς πλαγίον) ὀσφύος.
0,22-0,23 πάχος	(=διάμετρος ἐκ τῶν πρῶσω πρὸς τὰ ὀπίσω) ὀσφύος.

Ἐλλείπουσιν οἱ βραχίονες ἀπὸ τῶν μασχαλῶν¹, καὶ τὰ κάτω ἄκρα ἀπὸ τῶν γονάτων ὡσαύτως ἀποκεκρουσμένοι τὰ ἔμπροσθεν ὄλος ὁ ἀριστερὸς μηρὸς μετὰ τοῦ γόνατος καὶ δισκοειδὲς τεμάχιον ἐξ ἑκατέρου γλουτοῦ. Ἡ κεφαλὴ εἶνε συγκεκολλημένη, ἀποκοπεῖσα ἔμπροσθεν μὲν ὑπὸ τὸν πώγωνα, ὀπίσθεν δὲ μικρὸν ἄνωθεν τοῦ κάτω πέρατος τῆς κόμης. Τὸ ἄγαλμα πρὸς ταῖς μεγάλας ταύταις ζημίαις εἶνε ἀποκεκρουσμένον κατὰ τὸ πρόσωπον, οὗ ἀπεθραύσθησαν ἢ τε ῥις καὶ τὰ χεῖλη καὶ ὁ πώγων. Ἀποτετριμμένα εἰσὶν ἔτι καὶ τὰ ὠτα, οἷ δὲ μηροὶ κατὰ τὴν τῶν ἄκρων χειρῶν πρόσφυσιν ὑπέστησαν ἐλαφρὸν τραῦμα ἐκ τῆς ἀποσπάσεως

¹ Σιώζεται ἀπεσπασμένη ἡ ἀριστερὰ ἄκρα χεῖρ μέχρι μέσου τοῦ πήχεως, κατὰ τὸ σὺνηθες κεκλεισμένη ἕνεκα φθορᾶς δὲν προσαρμόττει ἀκριβῶς ἐπὶ τοῦ μηροῦ. Ὁ καρπὸς μετὰ τοῦ πήχεως ἀπέχον τοῦ ἰσχίου ὡς 0,02. Ἡ τομὴ τοῦ πήχεως ἕνεκα τῆς προσεγγίσεως ταύτης ἔχει σχῆμα σχεδὸν τριγωνικόν. Ἐν τῇ φωτογραφίᾳ (πίν. 6) εἶχε παραλειφθῆ αὕτη (εὐρέθη κατόπιν), εἰκονίζεται δὲ ἐνταῦθα.

τῶν βραχιόνων¹. Ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ τοῦ λαιμοῦ φέρεται ἐντομάς τινας, τὸ πλεῖστον ἐγκαρσίας ἐκ τῶν πρόσω πρὸς τὰ ὀπίσω, προερχομένας πιθανῶς ἐκ διττοῦ λόγου, ἐξ ἀπειρίας τοῦ τεχνίτου καὶ ἐξ ἀτελείας τῆς κατεργασίας· καὶ τὸ μὲν πρῶτον μαρτυροῦσιν ὅσαι βαθύτερον τοῦ δέοντος ἐχαράχθησαν, οἷον αἱ ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὸ δὲ ἄλλο ὑποδεικνύουσι πολλὰ ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ προκαταρκτικαὶ ἐντομαί, δι' ὧν ἔμελλε πιθανῶς νὰ μειωθῇ τὸ πλάτος αὐτοῦ. Εἰς τοῦτο δ' ἴσως προσθετέον καὶ τὴν κατὰ τοὺς κροτάφους ὀρωμένην διαφορὰν τῶν ἐπιπέδων, ἣτις ὑποδηλοῖ ἴσως ὅτι τὸ πρόσωπον μετὰ τοῦ λαιμοῦ δὲν ἔμεινεν ἄθικτον ὡς ἐν ἀρχῇ ἦν ἢ ἐσχεδιάσθη⁸. ἐπὶ μὲν τοῦ δεξιοῦ ὑπὸ τὸ διάδημα διακρίνονται κυμάτια τινὰ ὡσεὶ κόμης, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀριστεροῦ ἢ ἔμπροσθεν (ἄνωθεν) τοῦ ὠτός ἐπιφάνεια τυγχάνει ὁμοίως τῇ κάτωθεν αὐτοῦ λεία, ὅλη δὲ αὐτὴ ἢ ἐπιφάνεια δὲν κεῖται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ὁ ἔμπροσθεν αὐτῆς χῶρος ἐπιπέδου. Οὗτος εἶνε ταπεινότερος καὶ φέρεται ἔτι τὰς ἐντομάς, αἵτινες προηγήθησαν τῆς μελετηθείσης βαθυτέρας γλυφῆς τοῦ πλευροῦ τούτου.

Τέλος δὲ καὶ ἡ ποιότης τοῦ μαρμάρου — νομίζω ὅτι εἶνε Πεντελήσιον — συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπ' αἰώνων λώθησιν τῆς ἐπιφανείας, ἣτις φαίνεται φέρουσα λεπτάς καθέτως ἐκ πλαγίου εἰς πλάγιον διηκούσας ἐντομάς⁴· ἢ βροχὴ συνεβάλετο βεβαίως οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἀπολέπισιν οὕτως εἰπεῖν ταύτην, ἣτις ὀφείλεται κυρίως εἰς τὴν κατὰ στρώματα σύστασιν τοῦ Πεντελησίου λίθου², ὅστις καὶ πολλὰκις σχίζεται μᾶλλον ἢ θραύεται. Εἰς τοῦτο ἀποδοτέον ἴσως μὲν τὴν τοῦ ἀριστεροῦ μηροῦ καὶ τῶν γλουτῶν, προσγενομένης καὶ βίας, βλάβην, πάν-

¹ Σημειωθῆτω ἐν παρόδῳ ὅτι, ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ τῶν ὀπισθεν παρατηρουμένης ὀξειδώσεως τοῦ μαρμάρου εἰκάξω, τὸ ἄγαλμα μετὰ τῆν πτώσιν ἔκειτο ἐν τῇ γῇ ὑπτιον. Τὴν τοιαύτην βλάβην τῆς κάτω ἐπιφανείας τῶν λίθων παρετήρησα κατὰ κανόνα ἐν Ἀμφιαρείῳ.

² Λείψανα τῆς τελευταίας λειάνσεως καὶ διορθώσεως τῆς ἐπιφανείας (λεπτόταται γραμμαί) διακρίνονται πολλαχοῦ ἐπὶ τῶν πλαγίων μάλιστα τοῦ προσώπου.

³ Πρὸς τὴν ἐκ Πτώου κεφαλῆν. Καβαδίας: *Γλυπτὰ Ἐθν. Μουσ.* ἀρ. 16 (εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον παραπέμπομεν ἐν τοῖς ἐφεξῆς, συντομίαις ἔνεκεν διὰ τοῦ: *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.*) (= *Bull. de Corr. hell.* 1886 πίν. VII, 2 = *Lepsius Marmorstudien* ἀρ. 171).

⁴ Μικρὰς τινος ἀποπέρας γενομένης, ἐφάνη ὅτι θραυόμενον τὸ μάρμαρον τοῦ προκειμένου ἀγάλματος δὲν ἀποφέρει τὴν τοῖς νησιωτικοῖς καὶ ἄλλοις μαρμαροῖς ἰδιάζουσαν ὁσμὴν, τὴν ὑπὸ τοῦ τεχνίτου Π. Καλοῦδη πάλαι παρατηρηθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ Λεψίου (*Marmorst.* σελ. 10-20) ἐπιστημονικῶς χαρακτηρηθεῖσαν.

τως δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μαστοῦ εἰς τὸν ἔτερον φερομένην ἐντομήν, ἣτις ἔτεινε νὰ ἀποσπάσῃ κατὰ τὸ ἐπιγαστριον παρεμφερὲς τῷ περὶ τοῦ μηροῦ εἰρημένῳ τέμαχος. Τὴν τοιαύτην βλάβην δὲν κινδυνεύει νὰ πάθῃ τὸ ἀλλοίαν κεκτημένον τὴν σύστασιν Πάριον καὶ Νάξιον μάρμαρον, ἄπερ, καθ' ἃ διὰ μακροτέρων ἀνέπτυξεν ὁ Λεψίος¹, ἔχουσι τοὺς κρυσταλλώδεις κόκκους ἀνωμάλως συμπεφυκότας, δι' ὃ καὶ συντρίβονται μάλιστα ὑπὸ πυρὸς προσβαλλόμενα.

Τὸ πρῶτον εἰς τὴν αἴσθησιν ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ ἀγάλματος προσπίπτον εἶνε ἡ ἔλλειψις ἀναλογίας τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς ρινός πρὸς τε ἄλληλα καὶ πρὸς τοὺς λοιποὺς τοῦ προσώπου χαρακτῆρας. Οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ οὐδὲν σχεδὸν ἔχουσι τὸ ἀρχαϊκόν, οὔτε δηλ. τὸ λοξόν καὶ σχιστὸν ἄλλων ὁμοσταγῶν κούρων, οὔτε τὸ τριγωνικόν τῶν ἐκ Πτώου² καὶ Μήλου³ ἢ τὸ ῥομβοειδὲς τῆς τοῦ Πτώου κεφαλῆς⁴, καταλαμβάνουσι δὲ ἅπαν σχεδὸν τὸ πλάτος τοῦ προσώπου πρὸς τὰ ἔξω ζητοῦντες τρόπον τινὰ νὰ εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὴν ρίζαν τῆς ρινός, ἵνα ἐνωθῶσιν ἀλλήλοις· οὕτως ἀπ' ἀλλήλων διάστημα μόλις καταλείπεται 0,024, μέτρον, ἔπερ ὁ θεατῆς λογιζόμενος τὸ ὑπὲρ κοινὸν ἄνδρα μέγεθος τοῦ ἀγάλματος, εὐρίσκει ἔτι ἔλασσον. Ἐπειτα οὐδὲ συμμετρικῶς ἔχουσι πρὸς ἀλλήλους· ὁ μὲν ἀριστερὸς περατοῦται κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ προσώπου (ἔσον ἐκ τῶν πρόσθεν φαίνεται), ὁ δὲ δεξιὸς ἔῃ χῶρόν τινα κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν τῆς κόγχης, ἐκεῖ ὅπου ὑφίσταται ἡ σύμφυσις τοῦ ζυγωματικοῦ καὶ τοῦ μετωπιαίου ὀστοῦ. Καὶ ὁ μὲν δεξιὸς κεῖται ἐπιπολαιότερον, ταπεινότερόν τι ἔχων τὸν ἐξωτερικὸν κανθόν, ὁ δὲ ἀριστερὸς βαθύτερον καὶ πως ὑψηλότερον τοῦ ἐτέρου, οὕτω δὲ ἡ ἀριστερὰ κόγχη ἀποβαίνει μικρὸν κοιλοτέρα τῆς ἀντιστοίχου. Καὶ προέχουσι μὲν ἱκανῶς οἱ βολβοὶ ὡς ἐν ἄλλοις, ἀλλὰ στεροῦνται τῆς ὑπερβολικῆς κυρτότητος ἐκείνων, τὰ δὲ βλέφαρά εἰσι μετὰ τινος φυσικῆς ἀκριβείας διαπεπλασμένα· ἐπὶ τῶν κάτω ἰδίᾳ δηλοῦται τὸ γωνιῶδες κατὰ τὸ πρόσθιον χεῖλος, ἐξ οὗ ἐκφύονται αἱ

¹ *Marmorst.* σελ. 42-53.

² *Bull. de Corr. hell.* 1886, πίν. 4. = *Journal of Hell. studies* 1887 σελ. 188. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 10.

³ *B. C. H.* 1892, πίν. 16.

⁴ *B. C. H.* 1886, πίν. 5. = *Journ. of Hell. stud.* σ. 184. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 15.

βλεφαρίδες, εἰ καὶ ὑπὸ τοῦτο παραλλήλως ἔγλυπται καὶ τραχεῖά τις ἔντομή ἢ αὐλαξ ἀντιστοίχως πρὸς τὴν τοῦ ἄνω βλεφάρου· οὕτως ἐκάτερον βλέφαρον προσλαμβάνει σχῆμα ἐλλειψοειδοῦς τινος κρῖκου ὑπομιμνήσκοντος ἡμᾶς, σχεδὸν εἰπεῖν, τὴν τέχνην τῶν Ὀλυμπιακῶν μετοπῶν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ πρόσωπον καθόλου οἱ ὀφθαλμοὶ κείνται, καὶ φαίνονται ἔνεκα τοῦ μεγέθους ἔτι μᾶλλον, ταπεινότερον.

Ἡ δὲ ῥίς τούναντιον εἶνε παιδικὴ μᾶλλον τὸ μέγεθος. Ἐνεκα τῆς ἀτόπου θέσεως τῶν ὀφθαλμῶν μόλις κατέχει 0,03 μῆκος ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν κανθῶν μέχρι ἄκρου, ἢ μικρότης δὲ καθίσταται καταφανεστέρα νῦν ἔνεκα τῆς ἀποθραύσεως τῶν πτερυγίων μετὰ τῆς ράχεως. Ἄλλ' ἢ βραχύτης αὐτῆς πάλιν ἐξ μείζονα χώρον εἰς τὸ κατὰ τὸ φίλτρον ὑπὲρ τὸ ἀνώτερον χεῖλος διάστημα. Τὰ ὦτα, μέτρια μᾶλλον τὸ μέγεθος, φαίνονται καὶ αὐτὰ ἔνεκα τῆς θέσεως τῶν ὀφθαλμῶν ὑψηλότερον κείμενα. Τὰ παχέα χεῖλη καὶ τὸ στρογγύλον τῶν παρειῶν καὶ τοῦ πώγωνος παρέχουσιν ὄψιν παιδικοῦ προσώπου φυσιγνάθου, ἰδίᾳ κατὰ τὸ δεξιόν· κατὰ τὴν ἀριστεράν γνάθον διακρίνεται ἐλαφρὰ τις κοίλανσις, μόλις ὑποδηλοῦσα τὸ ἀνωθεν οἰκεῖον μῆλον· πλὴν ἄλλ' ὅμως καὶ ἡ φυσικὴ αὕτη μίμησις ἐκλείπει ἀποτόμως πρὸς τὰ ὀπίσω μεταβαίνουσα εἰς ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν ἀπολήγουσαν εὐθέως πρὸς τὴν προσθίαν τῆς κόμης ὄψιν καὶ τὸ ἀριστερόν οὖς. Ἐπὶ τῶν χειλέων μειδιάμα δὲν διακρίνεται, οὐδὲ ἀνάσπασις τῶν χαλινῶν. Ἡ κόμη λυτὴ οὖσα συγκρατεῖται μόνον διὰ ταινίας ἀπλῆς (πλάτ. 0,015-0,02), ἣτις ἔμπροσθεν μὲν ὀρθοῦται μικρὸν κατὰ τὸ μέσον εἰς ἀμβλυτάτην γωνίαν, ὀπισθεν δὲ περιδέει ταύτην ἀπλῶς ἄνευ κόμβου. Φέρονται δὲ αἱ τρίχες ὡσεὶ περὶ ἄξονα, διὰ τῶν ὠτων διήκοντα πρὸς τὰ ἄνω καὶ ὀπίσω κανονικῶς ἐκτενισμέναι εἰς παραλλήλους δίκην ὄρμων (κομβολογίων) συνεχόμενων βοστρύχους· αἱ σφαιρικαὶ τῶν ὄρμων ψῆφοι συμπίπτουσι παραλλήλως σχεδὸν πανταχοῦ καὶ ἐγκαρσίως¹. Εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμόν, ὀπισθεν ὑπὸ τὴν

¹ Παρὰ τισὶ τῶν ἀρχαίων ἀγαλμάτων ἡ κόμη χαράσσεται ἐγκαρσίως καὶ καθέτως εἰς πλινθία (ἴβρα τὸ ὀπισθεν τῆς κόμης τῶν ἐξ Ὀρχομενοῦ Γλυπτὰ Ἐθν. Μ. 9. = *Volters Baust.* 43 καὶ τὴν ὑπὸ τὸ ἀριστερόν οὖς τῆς ἐξ Ἐπιδαύρου κεφαλῆς *Δελτ. Ἀρχ.* 1888 σ. 153,59 [Στάης] = Γλυπτὰ Ἐθν. Μ. 63), ἅτινα ἄλλοτε στρογγυλοῦνται εἰς γωνίας. Ἀνάλογόν τι συμβαίνει λ. γ. ἐπὶ τῆς ἐκατέρωθεν τοῦ λαιμοῦ

ταινίαν, 14 μὲν ἐπὶ τῶν πέντε μέσων ὄρμων, 15 δὲ ἢ 16 ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐκατέρωθεν, σμικρυνόμεναι βαθμηδὸν πρὸς τὸ κάτω πέρασ τῆς κόμης. Ὀπισθεν καθόλου ἡ κόμη εἶνε ἐπίπεδος καὶ ἐπὶ μὲν ἐκατέρωθεν πλαγίου ἄκρου κυρτοῦται ἡρέμα πρὸς τὰ ἔξω, κάτω δὲ περατοῦται ὀριζοντίως. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ἐστὶν ἐγλυμμένη μικρὰ στρογγύλη κοιλότης (διαμ. ἄνω 0,015, βάθ. 0,026)· ἂν πρὸς ἐπίθεσιν σκιαδίου ἢ μηνίσκου ἢ πρὸς ἄλλον σκοπόν, τυγχάνει ἄδηλον, πῖλον ὅμως ἢ ἄλλο κάλυμμα χαλκοῦν ἢ ἄλλως πρόσθετον δὲν ἔφευρεν, ὡς φαίνεται, ἢ κεφαλῆ, διότι ἡ κόμη εἶνε παντάπασιν ἐξειργασμένη.

Ὁ λαιμὸς χωριζόμενος ἀπὸ τῶν γενύων δι' ἔντομης τραχείας ἐστὶν ἀμόρφως πλατὺς ὡς ἡμίτομος κύλινδρος καὶ μεταβαίνει ἀνεπαισθήτως πρὸς τοὺς ὤμους καὶ τὸν θώρακα ἐν ὀμαλῶ τόξῳ. Οὔτε στερονοκλειδομαστοειδῆται μὺς διακρίνονται, οὔτε σφραγιτιτικὸς βόθρος¹, μόλις δέ τι ὑποφαίνονται αἱ κλεῖδες².

Ὁ θώραξ βαίνει πρὸς τὰ κάτω ἐπιπέδως καὶ ἐπικλινῶς, μικρὸν προέχων ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ διαιρούμενος δὲ καθέτως δι' ἀβαθοῦς αὐλακος κατὰ τὸ στέρνον (ὄστουν). Οἱ μαζικοὶ μὺς κάτω μὲν λήγουσι σχεδὸν ὀριζοντίως, πρὸς δὲ τὰ ἔξω φέρουσιν ὀξύτητά τινα καὶ ἔντασιν οὐχὶ πάνυ φυσικὴν ἀφ' οὗ δὴ οἱ βραχίονες³ δὲν τείνονται ἀλλὰ καθεῖνται. Αἱ μασχάλαι εἰσὶν λίαν κοῖλαι. Προκάρδιον μικρὸν δηλοῦται ὑποκοίλως μεταβαίνον εἰς τὴν μέχρι ὀμφαλοῦ σηματομένην λευκὴν γραμμὴν, ἣτις διορίζει ἀπ' ἀλλήλων τοὺς ὀρθοὺς κοιλιακοὺς μὺς· οὗτοι δ' ἔτι ἀμυδρότερον χωρίζονται ἀπὸ τῶν ἐκατέρωθεν λοξῶν μυῶν· λοξαὶ ὅμως γραμμαὶ ἀπὸ τοῦ προκαρδίου κατιοῦσαι πρὸς δὴλωσιν τῶν κάτω

(ἔμπροσθεν) τοῦ ἐκ Πτώου ἀγάλματος Ἐθν. Μ. 10 καὶ τῆς ἐκ Σπάτας Σφιγγός (*Volters Baust.* 103. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 28). Τούναντιον ἡ κόμη τῆς ἐκ Πειραιῶς Σφιγγός (*Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 28) διαιρεῖται αὐτόθι κυψελοειδῶς, ὡς εἰπεῖν, εἰς ἐξάγωνα.

¹ Ὅρα τὸν ἐκ Μεγάρων ὑπερμεγέθη κορμόν (*Annali* 1861 σ. 79. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 13).

² Αἱ κλεῖδες τοῦ ἐκ Πτώου κορμοῦ B. C. H. 1887, σ. 184. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 11 κείνται ἐπὶ τῆς αὐτῆς εὐθείας, ἐπικλινέστεραι δὲ εἰσι λ. γ. αἱ τοῦ Ἀθηναίου, *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 71 = Ἐ. Ἀ. 1887 πίν. 1 (Σοφοῦλης). = *Mitth. d. ath. Inst.* 1892 σελ. 40 ἀρ. 16 *allnaische Marmorkunst* (Sauer), καὶ τοῦ ἐν Λονδίῳ *Arch. Zeit.* 1882 πίν. 4 (Furtwängler).

³ Περὶ τοῦ μεταξὺ τῶν βραχιόνων καὶ τοῦ κορμοῦ κενῆ διαστομῆτος πρὸς κατωτέρω.

χειλέων τοῦ θώρακος δὲν σημαίνονται. Αὐτὸς δὲ καθ' αὐτὸν ὁ θώραξ δὲν ἔχει τὸ τριγωνικὸν ἄλλων ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων σχῆμα, μόνον δὲ συνθεωρουμένων καὶ τῶν παχέων ὤμων φαίνεται τοιοῦτος. Αἱ κατὰ τὰ πλευρὰ μοῖραι τῶν λοξῶν κοιλιακῶν μυῶν καὶ τῶν νωτιαίων ἀποτελοῦσιν ἐπίπεδον ἐπιφάνειαν, οὕτω δὲ μὴ θεωρουμένης τῆς ὀπισθεν κατὰ τὸ μετάφρενον καὶ ἐξῆς καθέτου κοιλότητος τομῆ νοουμένη ἐγκαρσίως διὰ τοῦ κύτους τοῦ θώρακος θὰ παρεῖχε κάτοψιν σχεδὸν τετραγώνου. Ἡ κοιλία ἔχει πολὺ τὸ φυσικὸν πλῆν τῆς θέσεως τοῦ ὀμφαλοῦ εὐρισκομένου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ καὶ ἡ ζώνη ἐπιπέδου μικρὸν ὑπὲρ τοὺς λαγονίους (εἰλεακούς) λόφους.

Ὅπισθεν ἡ ὀσφύς μετὰ τῶν προεχόντων γλουτῶν σχηματίζει τὴν συνήθη γωνίαν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ γλουτοὶ μετὰ τῶν ἐπὶ τοὺς μηρούς κατωφερῶν ὑπογλουτιδίων. Οἱ μηροὶ κατὰ τὸν ἀρχαϊκὸν τύπον ἱκανῶς πλατεῖς κατὰ τὰ πλάγια ὄντες κυρτοῦνται μᾶλλον κατὰ τὸ ἐξωτερικὸν ἄκρον τῆς προσθίας ἐπιφανείας.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀγάλματος ἀπαντῶσιν ἐν τῇ τεχνοτροπίᾳ ἀντιθέσεις τινὲς παρέχουσαι πράγματα εἰς τὸν ζητοῦντα νὰ ὀρίσῃ τὸν χρόνον τοῦ παρόντος ἔργου ἢ τὴν τάξιν τῶν ἀρχαϊκῶν ἀγαλμάτων, εἰς ἣν τοῦτο ἀνάγεται. Πρὸς ταῖς ἐπιπέδοις ἐπιφανείαις καὶ ταῖς ὀξείας ἀναγλυφαῖς εὐρηται ἅμα πολὺ τὸ εὐρὺ καὶ στρογγύλον. Καὶ πρόκεινται μὲν καταφανῆ τοῦ παλαιότερου τύπου δείγματα ἐπὶ τοῦ στήθους, τῆς ῥάχεως, τῶν πλαγίων τοῦ θώρακος, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν ἰσχιῶν ὡσαύτως ἡ κεφαλὴ κείται μᾶλλον ὀπίσω καὶ δὲν εἶνε ἄμοιρος λειψάνων τῆς πολιωτέρας ἀρχαϊκότητος. Ἄλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἐπικρατοῦσιν αἱ καμπύλαι γραμμαί, γνώρισμα ἴσως τῆς Ἀττικῆς τέχνης, καὶ σπουδῆ τις πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ καθιερωμένου τύπου. Τὸ ἀνάστημα στερεῖται τῆς ῥαδιότητος παλαιότερων ἀγαλμάτων, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα μέλη τείνουσιν εἰς πλάτος καὶ πάχος¹. Οἱ ὤμοι, ἀντιθέτως πρὸς τοὺς τοῦ Θηραϊκοῦ εἰσὶ λίαν εὐρεῖς² καὶ ἀνεπτυγμένοι, αὐτοὶ κυρίως παρέχον-

¹ Πλάτος ἀπὸ μασχάλης εἰς μασχάλην (0,43).— Ὑψος ἀπὸ κλειδῶν ἕως ὀμφαλοῦ.

² Οἱ ὤμοι τοῦ Θηραϊκοῦ (Wolters *Baust.* ἀριθ. 14. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 8), ὅπερ εἴθισται νὰ καταλέγηται εἰς τὰ ἀρχαιότατα, πρὸς τὰ κάτω κλίνοντες εἰσὶν ἡμιστὰ ὀριζόντιοι.

τες εἰς τὸν κορμὸν τὴν ὄψιν τοῦ τριγωνικοῦ σχήματος¹. Ὁ κορμὸς δὲν ἔχει τὸ σφηκοειδὲς τῶν παλαιῶν, ὁ δὲ θώραξ μεταβαίνει ὀμαλῶς διὰ πλατείας ὀσφύος ἐπὶ τὰ ἰσχία καὶ τοὺς μηρούς. Ἐπίσης δὲ καὶ οἱ γλουτοὶ παρεμφερῆ δεικνύουσιν ἀναλογίαν.

Ἐπὶ τοῦ προσώπου δηλοῦται καταφανέστερον ἡ τεχνικὴ πρόοδος. Πρὸς τῷ στρογγύλῳ τοῦ ὄλου σχήματος οἱ ὀφθαλμοί, αἱ παρειαί, τὰ χεῖλη ἀκολουθοῦσι τῇ αὐτῇ ἀρχῇ². Τὸ μέτωπον δὲν χωρεῖ πλέον πρὸς τὰ ὀπίσω, οὐδὲ ἡ ῥίς πιθανῶς προεῖχε πολὺ ὑπὲρ τὸ δέον. Μειδιάματος (*grinning type*)³ οὐδὲ ἴχνος διακρίνεται⁴, οὐδὲ ἀνάσπασις τῶν ὀφθαλμῶν, οὔτε ἡ Σινοπρεπῆς λοξότης τῶν ὀφθαλμῶν, οὔτε καὶ παρὰ τὸ προέχον τῶν βολβῶν στεροῦνται καὶ τῆς ἄλλων ἔργων ἀπαθείας καὶ εὐηθείας (*stolid type*)⁵. Ἐν τῇ γλυφῇ ἐλλείπει παντάπασι σχεδὸν τὸ πρόστυπον, τὸ δ' ἔκτυπον καὶ στρογγύλον ἐξικνεῖται, ὡς εἶπεῖν, μέχρι καὶ τῶν σφαιρικῶν ψήφων τῶν τῆς κόμης ὄρμων.

Ἐν τούτοις αὐταὶ δὴ αἱ ἀντιθέσεις βοηθοῦσιν ἡμῖν εἰς τὴν περὶ τοῦ χρόνου εἰκασίαν. Καὶ ὅτι μὲν τὸ ἀγαλμα προηγεῖται χρονικῶς τῆς τάξεως τῶν τὸ ἀντιβράχιον προτεινόντων τυγχάνει πρόδηλον ἔκ τε ἄλλων ἀρχαϊκῶν τεκμηρίων καὶ ἐκ τοῦδε, ὅτι ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μηρῶν, ὡς εἴρηται, σώζονται — καὶ ἱκανῶς μακρὰ — τὰ ἴχνη τῆς προσφύσεως τῶν ἄκρων χειρῶν. Ὅτι δὲ πάλιν ἔπεται τῷ τοῦ Πτώου (*Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 10), ὑπέδειξαν ὅσα περὶ τῶν μελῶν ἰδίᾳ ἀνωτέρω ἐρρήθησαν. Ἄλλ' εἰ καὶ αἱ χεῖρες προσπεφύκασιν τοῖς σκέλεσι ὑπολείπεται ὅμως κενὸς χώρος μακρὸς (ὑψος 0,40 καὶ πλέον) μετὰ τῶν καθειμένων βραχιόνων καὶ τοῦ κορμοῦ. Μικρὸν ἔτι καὶ μεταβαίνει εἰς τὴν ὀλιγώτερον διαδεδομένην τάξιν τῆς χειραφετήσεως, ἥπερ ἀνήκει καὶ τὸ ἐκ Πτώου ἀκέφαλον⁶, τὸ μετὰ

¹ Πλάτος κατὰ τοὺς ὤμους 0,61· πλάτος τῶν ἐκ Θήρας, Ὀρχομενοῦ (Wolters *Baust.* 43, *Γλυπτὰ Ἐθν. Μουσ.* 9), Πτώου, Ἐθν. Μουσ. 12 (= BCH. 1887, πίν. 8), Μήλου (BCH. 1892, πίν. 16) 0,50-0,56.

² Πρβ. τὴν ἐκ Παλαιᾶς Ἐπιδαύρου κεφαλὴν *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 63 καὶ τὴν ἐξ Αἰγίνης (;) Wolters *Baust.* 92. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 48.

³ *Journal of Hell. studies* 1887 σελ. 186-187 (E.A. Gardner).

⁴ Πρβ. τὰ ἐκ Πτώου, *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 10, καὶ Ὀρχομενοῦ (*Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 9).

⁵ *Journal of Hell. stud.* ἀνωτ.

⁶ BCH. 1887 πίν. 8. = *Γλυπτὰ Ἐθν. Μ.* 12. Πρβ. καὶ τὸ ἐξ Ἀκτίου, *Gaz. Archéol.* 1886 πίν. 29, 2 (Collignon).

τοῦ προκειμένου οὐκ ὀλίγα μέχρι καὶ τῶν κοιλιῶν μυῶν ἔχον τὰ κοινά.

Κατὰ ταῦτα τοίνυν, ὡς διὰ τοῦ Μηλίου ἀγάλματος συνεδέθη¹ μετὰ τῶν προγενεστέρων τὸ ἐκ Πτώου (Ἐθν. Μ. 10) καὶ τὰ περὶ αὐτό, οὕτω διὰ τοῦ Ἀττικοῦ κούρου κερδαίνομεν τὸν κρίκον τὸν συνδέοντα τὴν μεταξὺ τῶν ἐκ Πτώου δύο ἀγαλμάτων (ἦτοι τῶν ἀριθ. Ἐθν. Μ. 10 καὶ 12) διακεκομμένην ἄλυσιν, ἀνάγοντες δὲ τὴν ποίησιν τοῦ ἐν λόγῳ ἀγάλματος εἰς τοὺς κατὰ τὸ 3^{ον} τέταρτον τῆς 6^{ης} ἑκατονταετηρίδος χρόνους², ὑπολαμβάνομεν ὅτι δὲν ἀμαρτάνομεν πολὺ τοῦ ἀληθοῦς.

Ἐν τέλει προσθετέον λέξεις τινὰς περὶ τοῦ τόπου τῆς εὐρέσεως. Ἐὰν τὰ κατὰ τοῦτο ἦσαν ἀκριβέστερον γνωστά, πιθανῶς θὰ ἐλύετο τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐν λόγῳ ἄγαλμα εἶνε θεὸς ἢ θνητός. Πρὸς τοῦτο μετέβην τελευταῖον εἰς Κερατέαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ντάρδιζαν³, ἀπέχουσαν αὐτῆς πρὸς ἀνατολὰς 50/60 τῆς ὥρας. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθην νὰ λάβω παρὰ τῶν χωρικῶν ἐπαρκεῖς καὶ σαφεῖς εἰδήσεις. Ἀπὸ τῆς θέσεως, ἐν ἣ εὐρέθη τὸ ἄγαλμα

(οὐ μακρὰν τοῦ αὐτόθι φρέατος), διήκει, ὡς μοι εἶπον, πρὸς νότον σειρὰ λίθων (εἰς μῆκος 8,50 μ.) μετὰ ἀσβέστου, πλίνθων καὶ κεράμων· ἡ σειρὰ καμπτομένη εἶτα πρὸς ἀνατολὰς εἰς ὀρθὴν γωνίαν βαίνει ὡς 1,50 μ. καὶ χωρεῖ ἴσως εἰς τὸ παρακείμενον ἀκαλλιέργητον κτήμα. Ἐπὶ τόπου ἐγὼ εἶδον μέρος τοῦ γωνιαίου λίθου ἐξέχον μικρὸν ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν. Σπουδαῖον ἐν τούτοις κρίνω ὅτι ἐν τῷ πλησίον κτήματι τῶν ἀδελφῶν Ἀντωνίου, ἐν ἀποστάσει ὡς 100 μέτρων πρὸς ἀνατολὰς ἀπὸ τῶν εἰρημένων λειψάνων, εὐρέθη τὸ ἀναθηματικὸν ἀνάγλυφον, ὅπερ ἀνέγραψα ἐν Δελτ. Ἀρχαιολ. 1892 σελ. 25 ἀριθ. 1. Τὴν τότε δὲ περὶ ἱεροῦ ἐκφρασθεῖσαν εἰκασίαν μου ἐπαναλαμβάνων καὶ ἐνταῦθα φρονῶ ὅτι, ἂν αὐτόθι ἐνεργηθῆ ἀνασκαφή, μέλλει βεβαίως νὰ διευκρινήσῃ τὰ κατὰ τὸ ἀνάγλυφον καὶ τὸ ἄγαλμα καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα ἀναφορὰν αὐτῶν, ἂν ὑπάρχη, ἢ τοῦλάχιστον θὰ πορίσῃ πιθανῶς ἡμῖν τὰ ἐλλείποντα κῶλα τοῦ Ἀττικοῦ κούρου.

B. I. ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΕΛΕΥΣΙΝΟΣ

1. Βάσις ἀναθήματος τετράπλευρος ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μετὰ λάκκου ἄνωθεν. Πλ. 0,41, ὕψ. 0,21, πάχ. 0,32. Μέγεθος γραμμμάτων 0,01, τὸ Ω ἀνοικτόν. Ἀριθ. καταλ. 86. Οἱ δύο πρῶτοι στίχοι ἐχαράχθησαν τὸ πρῶτον διὰ μικροτέρων γραμμμάτων, εἶτα δὲ ἀπεξέσθησαν καὶ ἐχαράχθησαν ἐκ νέου· τινὰ δ' ἐκ τῶν πρώτων γραμμμάτων εἶνε καὶ νῦν ἐτι σαφῆ. Τὰ κάτωθι τῶν δύο πρώτων στίχων περικλείονται ἐντὸς στεφάνου ἐλαίας.

ΟΙΕΤΡΑΙΩΤΑΙΣΤΕΦΑΝΩΞΑΝΤΕΣΤΟ,
 ΞΤΡΑΤΗΓΟΝΑΝΤΙΣΤΕΦΑΝΩΞΕΝΤΕΞΑΝΕΘΕΞΑΝ
 ○
 ΞΤΡΑΤΗΓΟΞ

¹ Κατὰ τὸν Holleaux BCH. 1892 σελ. 567.

² Πρὸς Mitth. d. att. Inst. 1892 σελ. 79 (Sauer).

³ Ντάρδιζα (ἀλδανιστὶ) = ἡ ἄπιος, παρὰ τὸ ντάρδα = τὸ ἄπιον.

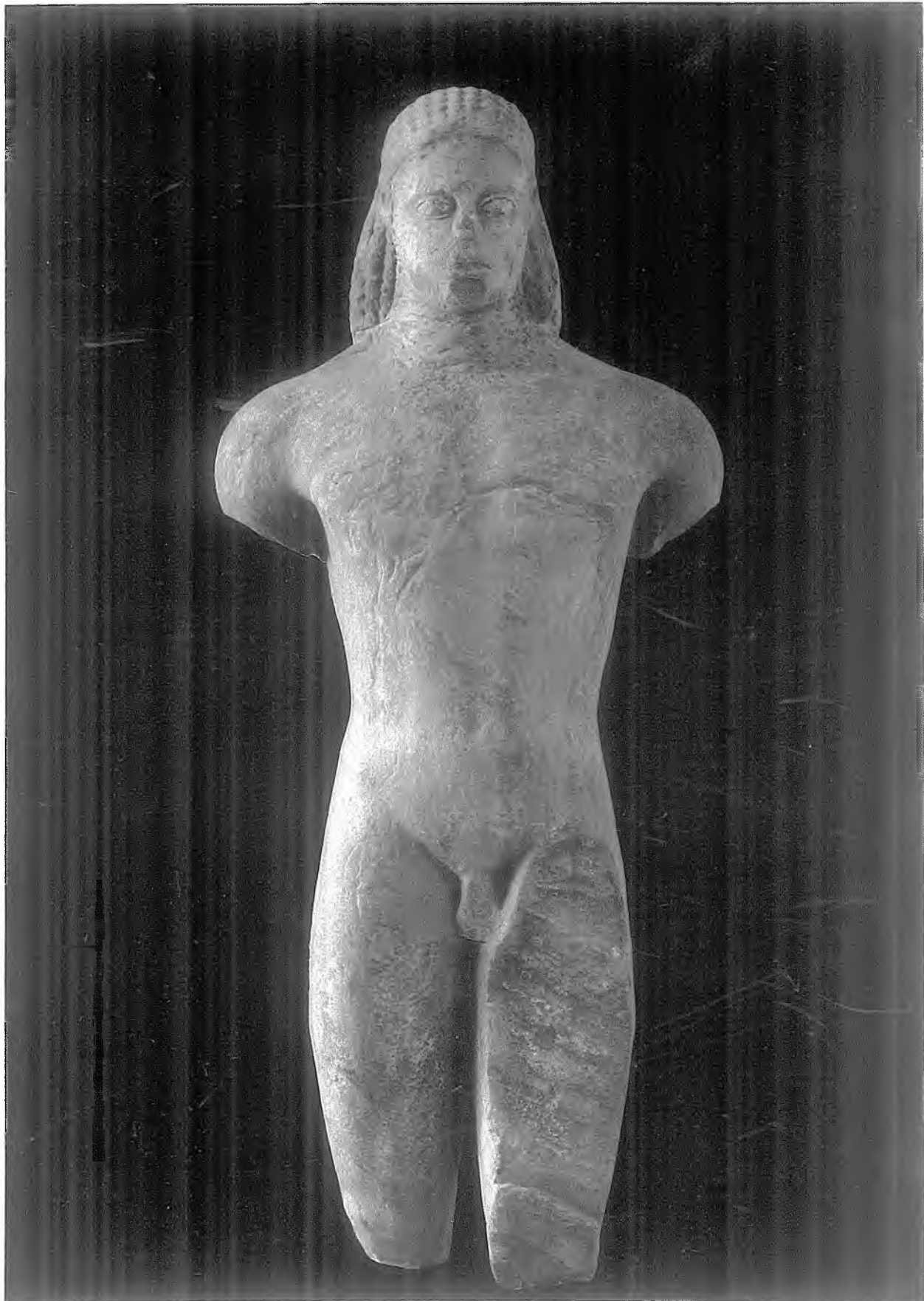
ΘΡΑΞΥΒΟΥΛΟΞ
 ΘΡΑΞΩΝΟΞ
 ΕΡΧΙΕΥΞ

Οἱ στρα(τι)ῶται στεφανώσαντες τὸ(ν)
 στρατηγὸν ἀντιστεφανωθέντες ἀνέθεσαν.

(Ὁ)

στρατηγός
 Θρασύβουλος
 Θράσωνος
 Ἐρχιεύς.

2. Τεμάχιον ἐπιστεγάσματος σηκομόρφου τινὸς μικροῦ μνημείου ἐλλιπὲς ἑκατέροθεν. Πλ. 0,30 ὕψ. 0,09, πάχ. 0,085. Ἀριθ. καταλ. 62. Μέγεθος γραμμμάτων 0,012· φαίνονται τῶν αὐτῶν χρόνων πρὸς τὴν προηγουμένην ἐπιγραφήν.

ΚΟΥΡΟΣ ΑΤΤΙΚΟΣ